

Men jeg skal dog i den Anledning tillade mig at gjøre opmærksom paa, at selv indenfor Grændsen af det danske Monarchi, indenfor den danske Heelstat, findes der et Land, hvor man har en overmaade godt dannet Almue, uden at der haves Lærere. Det kan dog ikke være den ærede Minister ubekjendt, at man f. Ex. i Island slet ikke kender til Almueskolelærere, og jeg vil spørge, om den islandiske Landalmue staaer under den skællandske, jydskke, fynske eller lollandske? Jngelunde; jeg troer ivertimod, at den islandiske Landalmue virkelig staaer høit over den danske, hvor man dog i to Menneskealdr har havt seminaristisk dannede Lærere, uden at disse dog have bragt den danske Almue til, hvad den islandiske er.

Jeg skal foreløbig indskrænke mig til disse Bemærkninger.

Kirke- og Underviisningsministeren: Ja, den Slags Bemærkninger, som den ærede sidste Taler fremkom med, er det ikke vanskeligt at gjøre; men jeg troer heller ikke, at de have noget synderligt Værd, naar der er Spørgsmaal om, hvorvidt der derved kan udrettes Noget. I Anledning af min tidligere Uttring, at naar man blot sagde: „Væk med Seminarierne“, var det meget let at forstaae dette, men at det derimod ikke var saa klart, hvad man vilde sætte istedetfor, hvad man vilde have væk, har den ærede Rigsdagsmand idag sagt, at han godt kunde paavise, hvad der skulde sættes istedet. Han har ogsaa paavist to Ting, nemlig den ene, ingen Ting at sætte istedet, og den anden, at sætte Noget istedetfor, som efter hans Formening var værre end det, der er. Det er den Slags Udveie, som man altid kan gribe til med Hensyn til, hvad man er imod, enten kaste det reent væk, eller sætte Noget istedetfor, som er værre, i det foreliggende Tilfælde, efter den ærede Rigsdagsmands Antyning, at oprette en pædagogisk Lærestanstalt ved Universitetet istedetfor Seminarierne. Men der skulde jo i alle saadanne Tilfælde være Spørgsmaal om at sætte Noget istedet, som var bedre — jeg antager nemlig, at man i det Mindste maa gaae ud fra, at det Nye, man stiller frem, maa være bedre end det, hvori man vil bevirke

en Forandring. Naar den ærede Rigsdagsmand til nærmere Dplysning henviste os til Island, maa jeg beklage, at jeg saavel som formeentlig Flere her i Salen ikke kunne følge ham derop med nogen synderlig Nytte. Det er overmaade let at paapege, at Island ikke har Seminarier, og at der ikke er gjort noget Saadant for den islandiske Almuens Udannelse, som der er gjort for vor; men det er derimod en Paastand, som det vil falde meget vanskeligt at bevise, at Tilstanden der med Hensyn til Almuens Dplysning er bedre end her. Jeg troer heller ikke, at noget Experiment med de islandiske Tilstande vil føre til Noget, men at man heller bør blive ved Tilstanden her, som den ærede Rigsdagsmand dog vistnok kender eller burde kende bedre end Tilstanden paa Island.

Jeg skal forøvrigt ikke videre yttre mig med Hensyn til den ærede Rigsdagsmand, men derimod tillade mig at henvende et Par Ord til den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 2den Valgkreds (Grundtvig). Den ærede Rigsdagsmand kan vist ikke tvivle om, at jeg erkjender og stedse har erkjendt, at Folkedplysningen for ham er en alvorlig Hjertesag, og har været det saalange, jeg kan erindre; det er derfor langt fra, at idetmindste jeg skal betragte hans Uttringer, selv om de gaae i en tilsyneladende modsat Retning af det Skridt, der ere udgaaede fra mig, som fremkomme af nogen Opposition eller, som han kaldte det, Drilleri. Derimod troer jeg med Hensyn til enkelte af hans Uttringer at kunne bemærke, hvad jeg ved en tidligere Leilighed har maattet udtale med Hensyn til en anden Rigsdagsmand, at han undertiden ved at fremstille den Side af Sagen, som han bekæmper, gjør den meget stærkere, end den i alt Fald skulde gjøres ligeoverfor den Anskuelse, han dog egentlig har om Sagen. Det er jo saaledes aldeles klart, at man kan skildre det hele Underviisningsvæsen og dets Frugter og paavise enkelte af dets Uttringer paa en saadan Maade, at det er meget langt fra, at de, der forøvrigt staae imod den ærede Rigsdagsmand, kunne ville paatage sig at forsvare det; thi det gaaer med denne Sag, som det gaaer med enhver anden, at den ganske vist ogsaa